

протиепідемічних заходів, запроваджених з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-Co V-2". URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=70533

2. Амелін А. Безумовний базовий дохід. Як він може вплинути на життя українців? URL: <https://nv.ua/ukr/opinion/dopomoga-pid-chas-karantynu-yak-zabezpechiti-naselennya-novini-ukrajini-50092559.html> (дата звернення: 05.12.2020);

3. Боброва А., Ломоносова Н. Коронавірус і соціальний захист: між реформою і кризою: аналітичні матеріали. URL: <https://cedos.org.ua/uk/articles/koronavirus-i-sotsialnyi-zakhyst-mizh-reformoiu-i-kryzoiu#106> (дата звернення: 05.12.2020);

4. Даниленко А. Як у світі рятують малий бізнес від коронакризи. URL: https://expla.bank.gov.ua/expla/news_0166.html (дата звернення: 05.12.2020);

5. Гевлич І.Г., Гевлич І.Л. Базовий дохід в контексті вирішення проблем соціального захисту населення України. URL: <http://jeou.donnu.edu.ua/article/view/4805/4836> (дата звернення: 05.12.2020)

Слозанська Ганна Іванівна

annaslozanska@gmail.com

доктор педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри педагогіки та соціальної роботи Українського католицького університету

Горішна Надія Мирославівна

nadiahorishna@yahoo.com

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної роботи, спеціальної освіти та менеджменту соціокультурної діяльності Тернопільського національного педагогічного університету ім. Володимира Гнатюка

ЯКИМИ КОМПЕТЕНТНОСТЯМИ МАЄ ВОЛОДІТИ ФАХІВЕЦЬ З СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ, ЩОБ НАДАВАТИ СОЦІАЛЬНІ ПОСЛУГИ В ГРОМАДІ?

XXI століття є переломним в історії становлення соціальної роботи в Україні. Змінюються підходи до розуміння соціальної роботи як сфери професійної діяльності. Якщо у XX столітті соціальну роботу асоціювали з системою соціальної допомоги та наданням різного роду соціальних виплат, то у XXI столітті

говоримо про значно ширший контекст. Соціальна робота інституалізуються як заснована на практиці професія, що сприяє соціальним змінам і розвитку, соціальній згуртованості, активізації та звільненню людей [3]. Планування та надання базових і спеціальних соціальних послуг, зорієнтованих на конкретних отримувачів, їх потреби й інтереси, активізація та розвиток потенціалу громади та її жителів, розподіл наявних і залучення додаткових ресурсів, тощо є основними завданнями фахівців із соціальної роботи (ФСР), які працюють у територіальних громадах. Розширюється рольовий репертуар та функціональне поле останніх, збагачується палітра професійних і посадових обов'язків, диференціюються нові отримувачі соціальних послуг, які стають клієнтами соціального працівника, приводиться у відповідність нормативно-правове забезпечення професійної діяльності [4] з метою легітимізації нової стратегії розвитку соціальної роботи XXI століття. Змінюється етика професійних відносин. Центральне місце в соціальній роботі посідають принципи соціальної справедливості, прав людини, колективної відповідальності та поваги до різноманітності [3]. Підкріплена теоріями соціальної роботи, соціальними і гуманітарними науками, а також місцевими знаннями соціальна робота залучає людей і структури для вирішення життєвих проблем та підвищення добробуту. Посилюється роль соціальної роботи на національному та локальному рівнях (у територіальних громадах). Це, в свою чергу, вимагає від ФСР, які виявили бажання працювати в нових умовах, належного рівня сформованості професійних компетентностей та готовності до постійного їх вдосконалення.

Професійної компетентності, якими має володіти ФСР викристалізовані у його професійній кваліфікаційній характеристиці [2], а їх набір визначається посадою, посадовими обов'язками, рольовим та функціональним репертуаром, суспільними вимогами до кваліфікації фахівця. У науковій літературі виділяють поняття «компетентності» та «компетенції». «Компетентність» (анг. *competence*) визначається як: спроможність успішно відповідати на потреби або успішно виконувати завдання; сукупність індивідуальних здатностей, професійних знань, умінь і навичок, наявність відповідної освіти і досвіду роботи, стану здоров'я, необхідних для виконання професійних функцій залежно

від конкретної посади; здатність приймати рішення і нести відповідальність за їх реалізацію при виконанні функціональних обов'язків, здійснювати практичну діяльність та оперативно вирішувати завдання і проблеми, що виникають [5] тощо.

Тоді як поняття «компетенція» (анг. *competency*) визначається як: результат навчання, який проявляється у готовності випускника, оволодінні ним формати, методами і засобами професійної діяльності, можливостях вирішувати поставлені завдання; доведена спроможність використовувати знання, вміння, особистісні, соціальні та/або методологічні здібності в робочих або навчальних ситуаціях, для професійного і персонального розвитку; спроможність кваліфіковано проводити діяльність, виконувати завдання або роботу; містить набір знань, навичок і ставлень, що дають змогу особистості ефективно діяти, виконувати певні функції, спрямовані на досягнення конкретних стандартів у професійній галузі або діяльності [5].

Аналіз термінів «компетентність» та «компетенція», запропонованих у науковій літературі, свідчить про різні підходи до розуміння змісту означених вище понять. Компетентність являє собою інтегративну характеристику професіоналізму особи, яка «володіє необхідними компетенціями для ефективного виконання професійної діяльності» [1]. Професіоналізм визначається як здатність особи демонструвати високорозвинені компетенції, необхідні для виконання професійної діяльності на рівні стандартів поведінки.

Детальний аналіз специфіки соціальної роботи в територіальній громаді та особливостей надання соціальних послуг дозволив нам виокремити три групи компетентностей, якими мають володіти ФСР: загальні, професійно-базові та процесійно-спеціальні або професійно-фахові. До групи загальних компетентностей відносимо комунікативну, інформаційну, науково-дослідну; до професійно-базових – деонтологічну, організаційну, діагностично-прогностичну, технологічну, правозахисну, а професійно-спеціальних – розуміння основ соціальної політики, економічних основ соціальної роботи; обізнаність у різних галузях психології; оволодіння методикою соціологічного дослідження і методами статистики, здатність до створення сприятливого для

життєдіяльності простору та вміння планувати й здійснювати професійний саморозвиток і вдосконалення [5]. Саме володіння означеними вище компетентностями дасть змогу ФСР працювати в системі надання соціальних послуг жителям громади.

Список посилань

1. Кожан, Т. О. (2012). Компетентнісні засади моделювання діяльності менеджера з персоналу. К.: КНЕУ, С. 546-552.
2. Наказ, М.С.П. (2014). Про внесення до Випуску 80 «Соціальні послуги» Довідника кваліфікаційних характеристик професій працівників. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.mlsp.gov.ua/labour/control/uk/publish/category?cat_id=102036.¹
3. Семигіна, Т. (2015). Міжнародна соціальна робота: глобальні пріоритети соціального розвитку і нове визначення соціальної роботи. Вісник АПСВ. № 1-2. С.6-11.
4. Слозанська, Г. І. (2018). Соціальна робота в територіальній громаді: теорії, моделі та методи: монографія; за наук. ред. В. А. Поліщук. Тернопіль: Осадця Ю. В., с. 382.
5. Слозанська, Г. І. (2019). Теорія і практика підготовки майбутніх соціальних працівників до роботи у територіальних громадах (Doctoral dissertation, Вектор). 687 с.

Стальнікова Олена Анатоліївна

Elenastalnikova.kiev@gmail.com

студентка магістратури спеціальності «Соціальна робота»

Науковий керівник:

Муратова І.А., д.філос.н., доц. кафедри філософії
ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

МІЖНАРОДНА СПІВПРАЦЯ В СОЦІАЛЬНІЙ РОБОТІ З ПОСТРАЖДАЛИМИ В НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ ТЕХНОГЕННОГО ХАРАКТЕРУ

Особливість процесу залучення фахівців з соціальної роботи до співпраці з міжнародними організаціями в рамках реалізації міжнародних соціальних проєктів полягає в тому, що підставою для нього є тендери та конкурси фахівців відповідного профілю та професійної підготовки до процесів впровадження та